

Метхадъ паша.

Първий турски реформаторъ.

Тоя турски реформаторъ, съ името *Метхадъ ефенди*, за първи път се появи на политическата сцена въ 1857 год., испратенъ отъ Цариградъ чръзввичаенъ комиссаръ въ Търново, както казахми и по-напрѣдъ, за да даде край на заплетения владишки въпросъ, по който лежехъ въ ареста нѣколко търновски граждани, българи и турци, отъ противниците на митрополита Неофита, и съврѣменно като дипломатъ да понюхъ, въ каква тайна се крие възстанието на дѣда Никола отъ прѣдната година, 1856, тъй като правителството знаеше, че е лъжливъ пустнхтий отъ него слухъ, че то било работа на владиката Неофита, за да компрометира гонителитѣ си — българитѣ. Въ тая втора и секретна миссия Метхадъ ефенди не бѣше по-щастливъ отъ военний комисаръ Миралай Нусредъ бей, който, още прѣзъ есеньта на 1856 год., бѣше испратенъ нарочно за тая цѣль и обикаляше балканскитѣ мѣста ужъ да търси и лови разбойницитѣ, а на дѣло — какви-годѣ улики и останки отъ това движение. Колкото въ явната си миссия, Метхадъ ефенди сполучи. Той освободи арестованитѣ по случай Неофитовата афера, като не намѣри въ тѣхъ никаква вина за такъво, още и безъ никаква приезда, тъмнично наказание.

Подиръ ревизията, която великий везиръ Кѣбрѣзлията направи въ областитѣ на Европ. Турция въ 1860 г.¹⁾, вслѣдствие руската нота за привеждане въ изпълнение *хатишу-маюна*, портата трѣбваше да се загрижи за какво-годѣ старание, на дѣло да направи нѣкакви реформи, и тѣзи миссия се възложи на Метхадъ паша. Съ титула на *валия* и реформаторъ, на 1864 год. той втори път дойде въ България, като избра за своя резиденция крайдунавския градъ Русчукъ и почнъ да я урежда по европейски крой — *алафранга* по тур-

¹⁾ Въ VI кн. на „Бълг. Сбирка“ отъ тая година въ „Исторически работи“ е добръ и вѣрно очертана физиономията на тая везирска ревизия, която нищо добро не общаваше. Погрѣшно е напечатана само датата на тая ревизия (стр. 512), че е била на 1861 год., когато тя е извършена една година по-рано, именно на 1860 г., прѣзъ лѣтото, начиная отъ м. май.